

z dnia 31 stycznia 1989 r.

o gospodarce finansowej przedsiębiorstw państwowych.

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa określa zasady gospodarki finansowej przedsiębiorstw państwowych, zwanych dalej „przedsiębiorstwami”.

Art. 2. Przedsiębiorstwo, gospodarując wydziałonym mu i nabytym mieniem, działa na zasadach samofinansowania, pokrywając z posiadanych środków i uzyskiwanych przychodów koszty działalności i zobowiązania.

Rozdział 2

Fundusze przedsiębiorstwa

Art. 3. 1. Wartość majątku przedsiębiorstwa odzwierciedlają:

- 1) fundusz założycielski przedsiębiorstwa,
- 2) fundusz przedsiębiorstwa.

2. Fundusz założycielski przedsiębiorstwa odzwierciedla wartość wydziałonej przedsiębiorstwu części mienia ogólnonarodowego.

3. Fundusz przedsiębiorstwa odzwierciedla wartość majątku przedsiębiorstwa po odliczeniu funduszu założycielskiego.

4. Wielkość funduszu założycielskiego przedsiębiorstwa podlega wpisowi do rejestru przedsiębiorstw państwowych.

Art. 4. 1. Fundusz założycielski zwiększają przekazane z budżetu państwa dotacje na finansowanie rozwoju przedsiębiorstwa oraz pozostawiona w przedsiębiorstwie dywidenda obligatoryjna, zwana dalej „dywidendą”, a także inne środki przekazane przez organ założycielski lub przez Skarb Państwa przedsiębiorstwu.

2. Fundusz założycielski zwiększa się lub zmniejsza o kwotę zmiany wartości majątku trwałego i obrotowego przedsiębiorstwa, będącą skutkiem ustawowego przeszacowania tego majątku. Kwotę tę ustala się zachowując wzajemne proporcje funduszu założycielskiego i funduszu przedsiębiorstwa bezpośrednio przed dokonaniem ustawowego przeszacowania.

3. Fundusz założycielski przedsiębiorstw gospodarki mieszkaniowej zmniejsza się o kwotę umorzenia wartości domów mieszkalnych.

Art. 5. 1. Fundusz przedsiębiorstwa zwiększa się o:

- 1) zysk pozostający w dyspozycji przedsiębiorstwa,
- 2) amortyzację majątku trwałego,
- 3) kwoty zwiększenia wartości majątku trwałego i obrotowego przedsiębiorstwa, będącego skutkiem ustawowego przeszacowania tego majątku, ustalone przy uwzględnieniu wzajemnych proporcji funduszu przedsiębiorstwa i funduszu założycielskiego bezpośrednio przed dokonaniem ustawowego przeszacowania,
- 4) środki z innych źródeł.

2. Fundusz przedsiębiorstwa zmniejsza się o:

- 1) straty bilansowe,

- 2) umorzenia majątku trwałego,
- 3) kwoty zmniejszenia wartości majątku trwałego i obrotowego przedsiębiorstwa, będącego skutkiem ustawowego przeszacowania tego majątku, ustalone przy uwzględnieniu wzajemnych proporcji udziału funduszu przedsiębiorstwa i funduszu założycielskiego bezpośrednio przed dokonaniem ustawowego przeszacowania,
- 4) dywidendy, gdy nie mogą być wypłacone z osiągniętego zysku po jego opodatkowaniu.

Art. 6. Przedsiębiorstwa wydobywające minerały metodą odkrywkową oraz inne przedsiębiorstwa prowadzące działalność gospodarczą, której towarzyszy powstawanie hałd lub degradacja terenu, mogą tworzyć fundusz rekultywacji z narzutów na koszty działalności. Środki funduszu przeznacza się na finansowanie przedsięwzięć poza-inwestycyjnych mających na celu zagospodarowanie terenów poeksploatacyjnych i hałd.

Art. 7. Wydatki związane z realizacją zadań przedsiębiorstw państwowych w zakresie obronności kraju, wynikających z przepisów ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. z 1988 r. Nr 30, poz. 207) oraz z innych przepisów ustawowych, z wyjątkiem wydatków ponoszonych na podstawie odrębnych przepisów wydawanych przez Radę Ministrów i Komitet Obrony Kraju z funduszu zadań wyodrębnionych, tworzonego ze środków budżetowych — obciążają koszty działalności przedsiębiorstw państwowych.

Art. 8. Przedsiębiorstwo może tworzyć inne fundusze z zysku po jego opodatkowaniu i po odliczeniu dywidendy.

Rozdział 3

Uprawnienia Skarbu Państwa

Art. 9. 1. Przedsiębiorstwo przekazuje Skarbowi Państwa dywidendę na zasadach określonych w ustawie.

2. Podstawę naliczania dywidendy stanowi kwota funduszu założycielskiego przedsiębiorstwa.

3. Dywidenda jest wypłacana z zysku po opodatkowaniu.

Art. 10. 1. W zakresie ustalonym w ustawie interesy Skarbu Państwa wobec przedsiębiorstw reprezentują:

- 1) Minister Finansów, z zastrzeżeniem pkt 2,
- 2) terenowe organy administracji państwowej o właściwości ogólnej w stosunku do przedsiębiorstw podległych radom narodowym.

2. Minister Finansów oraz terenowe organy, o których mowa w ust. 1:

- 1) prowadzą ewidencję funduszy założycielskich przedsiębiorstw oraz ich zmian,
- 2) pobierają dywidendy odpowiednio na dochód budżetu centralnego lub terenowego.

Art. 11. Wysokość stopy procentowej dla naliczania dywidendy za rok podatkowy ustala się w ustawie budżetowej, z uwzględnieniem przewidywanej stopy zysku w gospodarce narodowej oraz podstawowej stopy oprocentowania kredytu udzielanego bankom przez Narodowy Bank Polski, z zastrzeżeniem art. 21.

Art. 12. 1. Dywidendy od przedsiębiorstw gospodarki rolnej, przedsiębiorstw lasów państwowych oraz przedsiębiorstw rybołówstwa morskiego ustala się w wysokości 1/4 dywidendy, o której mowa w art. 11; dywidenda ta zwiększa fundusz założycielski przedsiębiorstw.

2. Przepis ust. 1 stosuje się również do przedsiębiorstw użyteczności publicznej, z wyjątkiem przedsię-

biorstw wymienionych w art. 13 pkt 1, z tym że dywidenda podlega wpłaceniu odpowiednio na dochód budżetu centralnego lub terenowego.

3. Rada Ministrów określa podstawę i sposób naliczania dywidendy od przedsiębiorstw wykonujących w całości lub w części zadania dla potrzeb obronności i bezpieczeństwa państwa.

Art. 13. Zwalnia się z obowiązku wpłacenia dywidendy:

- 1) przedsiębiorstwa gospodarki komunalnej, mieszkaniowej i komunikacji miejskiej,
- 2) Przedsiębiorstwo Państwowe „Polskie Koleje Państwowe”,
- 3) Przedsiębiorstwo Państwowe „Porty Lotnicze”,
- 4) państwową jednostkę organizacyjną „Polska Poczta, Telegraf i Telefon”,
- 5) przedsiębiorstwo wykonujące statutowe zadania służby ratownictwa morskiego,
- 6) przedsiębiorstwa podległe Ministrowi Obrony Narodowej i Ministrowi Spraw Wewnętrznych oraz przedsiębiorstwa działające przy zakładach karnych i aresztach śledczych, podległe Ministrowi Sprawiedliwości.

Art. 14. 1. Dywidenda może być przeznaczona na powiększenie funduszu założycielskiego, gdy przedsiębiorstwo wykonuje inwestycje mające na celu restrukturyzację działalności gospodarczej.

2. Decyzje o przeznaczeniu należnych dywidend lub ich części na fundusz założycielski podejmują, na umotywowany wniosek zainteresowanego przedsiębiorstwa, organy reprezentujące Skarb Państwa, o których mowa w art. 10.

Art. 15. 1. Do poboru dywidendy stosuje się przepisy o zobowiązaniach podatkowych.

2. Minister Finansów określa tryb i terminy wpłacania dywidendy.

Art. 16. 1. Jeżeli osiągnięty zysk, po jego opodatkowaniu, nie wystarcza na wypłatę dywidendy, przedsiębiorstwo wpłaca należną dywidendę z funduszu przedsiębiorstwa, zawiadamiając o tym właściwy organ reprezentujący Skarb Państwa.

2. W sytuacji określonej w ust. 1 wszczyna się postępowanie wewnętrzne w trybie i na zasadach określonych w ustawie z dnia 29 czerwca 1983 r. o poprawie gospodarki przedsiębiorstwa państwowego oraz o jego upadłości (Dz. U. z 1986 r. Nr 8, poz. 46), z tym że program uzdrowienia gospodarki przedsiębiorstwa podlega zatwierdzeniu również przez organ reprezentujący Skarb Państwa.

3. W razie odmowy zatwierdzenia przez organ reprezentujący Skarb Państwa programu uzdrowienia, organ założycielski wydaje decyzję o likwidacji przedsiębiorstwa.

Rozdział 4

Rachunkowość

Art. 17. 1. Przedsiębiorstwo jest zobowiązane do prowadzenia prawidłowej, rzetelnej i bieżącej rachunkowości, dostosowanej do przedmiotu jego działalności.

2. Minister Finansów, w drodze rozporządzenia, określa obowiązujące przedsiębiorstwo zasady prowadzenia rachunkowości.

Art. 18. 1. Roczny bilans i wykazany w nim wynik finansowy przedsiębiorstwa podlegają weryfikacji w celu ustalenia podstaw do:

- 1) podziału zysku i rozliczeń z budżetem państwa,
- 2) wydzielenia dywidendy,
- 3) oceny działalności przedsiębiorstwa.

2. Właściwe organy Ministra Finansów dokonują odpłatnie weryfikacji, o której mowa w ust. 1. Minister Finansów może upoważnić inne jednostki do dokonania weryfikacji rocznego bilansu.

3. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określa sposób i tryb weryfikacji rocznego bilansu przedsiębiorstwa i wykazanego w nim wyniku finansowego oraz prawa i obowiązki dyplomowanych biegłych księgowych, upoważnionych do udziału w weryfikacji.

Rozdział 5

Przepisy szczególne, przejściowe i końcowe

Art. 19. 1. W przedsiębiorstwach istniejących w dniu wejścia w życie ustawy fundusz założycielski ustala się w wysokości sumy:

- 1) funduszu statutowego w środkach trwałych, według stanu na dzień 31 grudnia 1983 r., pomniejszonego o wartość netto zakładowych domów mieszkalnych, żłobków i przedszkoli oraz majątku trwałego służącego zakładowej działalności socjalnej, a także obrotnie cywilnej, a powiększonego o wykorzystane dotacje budżetowe na inwestycje według stanu na dzień 1 stycznia 1989 r.,
- 2) funduszu statutowego w środkach obrotowych według stanu na dzień 31 grudnia 1983 r. do wysokości 25% stanu zapasów (łącznie z kosztami przyszłych okresów) na ten sam dzień.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do przedsiębiorstw utworzonych (przekształconych) po dniu 31 grudnia 1983 r., z tym że fundusz założycielski ustala się w wysokości sumy funduszy statutowych według stanu podanego w bilansie otwarcia.

Art. 20. W przedsiębiorstwach istniejących w dniu wejścia w życie ustawy fundusz przedsiębiorstwa ustala się w kwocie stanowiącej sumę odpowiadającą tej części funduszu statutowego, która zgodnie z przepisami art. 19 nie podlega przekazaniu na fundusz założycielski, a także sumę funduszu rozwoju, funduszu rezerwowego, funduszu postępu techniczno-ekonomicznego oraz innych funduszy utworzonych przez obciążenie kosztów działalności i z zysku przedsiębiorstwa, według stanu na dzień 1 stycznia 1989 r.

Art. 21. Jeżeli dywidenda naliczona zgodnie z art. 11 przekracza w latach 1989 i 1990 — 25%, a w 1991 r. — 30% zysku bilansowego, wypłacie na dochód budżetu państwa podlega kwota odpowiadająca w latach 1989 i 1990 — 25%, a w 1991 r. — 30% tego zysku.

Art. 22. 1. Zweryfikowany zysk osiągnięty przez Polski Monopol Loteryjny po opodatkowaniu i wypłaceniu dywidendy przeznaczają się na cele społeczne i rozwój gospodarki narodowej, po uwzględnieniu własnych potrzeb tego przedsiębiorstwa.

2. Minister Finansów, na wniosek dyrektora Polskiego

Monopolu Loteryjnego, określa część zysku przeznaczoną na cele społeczne i rozwój gospodarki narodowej.

Art. 23. W przedsiębiorstwach państwowych prowadzących terenowe gry liczbowe terenowy organ administracji państwowej o właściwości ogólnej stopnia wojewódzkiego określa część zysku osiągniętego przez te przedsiębiorstwa, która ma być przeznaczona na cele społeczne i rozwój gospodarki narodowej, po opodatkowaniu zweryfikowanego zysku i odliczeniu dywidendy oraz uwzględnieniu własnych potrzeb przedsiębiorstwa.

Art. 24. W Państwowym Przedsiębiorstwie „Totalizator Sportowy” wprowadza się obligatoryjne obciążenie na rzecz Centralnego Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej, wynoszące 26% kwoty osiągniętego przychodu z zawartych zakładów.

Art. 25. 1. Znosi się stosowanie rachunku wyrównawczego cen wewnętrznych na wyroby jednorodne, z wyjątkiem węgla kamiennego i energii elektrycznej.

2. Istniejące saldo rachunku, o którym mowa w ust. 1, należy rozliczyć z funduszem przedsiębiorstwa, które ten rachunek prowadziło. Takiemu samemu rozliczeniu podlega saldo rachunku w przypadku prowadzenia go w zrzeszeniach, z tym że przeznaczają się je na fundusze przedsiębiorstw.

Art. 26. W ustawie z dnia 29 czerwca 1983 r. o poprawie gospodarki przedsiębiorstwa państwowego oraz o jego upadłości (Dz. U. z 1986 r. Nr 8, poz. 46) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 9 dodaje się ust. 5 w brzmieniu:

„5. Projekt programu, o którym mowa w ust. 1, podlega zatwierdzeniu również przez organ reprezentujący Skarb Państwa, gdy zysk po jego opodatkowaniu nie wystarcza na uiszczenie dywidendy w rozumieniu przepisów ustawy o gospodarce finansowej przedsiębiorstw państwowych.”

2) w art. 25 wyrazy „część funduszu statutowego przedsiębiorstwa finansującego jego środki trwałe” zastępuje się wyrazami „fundusz założycielski”.

Art. 27. 1. Traci moc ustawa z dnia 26 lutego 1982 r. o gospodarce finansowej przedsiębiorstw państwowych (Dz. U. z 1986 r. Nr 8, poz. 44, Nr 39, poz. 192 i Nr 47, poz. 226, z 1987 r. Nr 33, poz. 181 oraz z 1988 r. Nr 24, poz. 167 i Nr 34, poz. 254).

2. Utrzymuje się w mocy przepisy wydane na podstawie art. 4 ust. 3 i art. 41 ust. 3 ustawy wymienionej w ust. 1 do czasu wydania nowych na podstawie niniejszej ustawy, nie dłużej jednak niż do dnia 31 grudnia 1989 r., oraz na podstawie art. 30 ust. 4 i art. 34 ustawy wymienionej w ust. 1 do czasu odmiennego uregulowania.

Art. 28. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 stycznia 1989 r.

Przewodniczący Rady Państwa: w z. K. Barcikowski
Sekretarz Rady Państwa: Z. Surowiec